

Vergaderjaar 2008–2009

31 965 XIV

Wijziging van de begrotingsstaten van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (XIV) voor het jaar 2009 (wijziging samenhangende met de Voorjaarsnota)

Nr. 2

MEMORIE VAN TOELICHTING

A. ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING BIJ HET WETSVOORSTEL

Wetsartikelen 1 tot en met 3

De begrotingsstaten die deel uitmaken van de Rijksbegroting, worden op grond van artikel 1, derde lid, van de Comptabiliteitswet 2001 elk afzonderlijk bij de wet vastgesteld en derhalve ook gewijzigd. Het onderhavige wetsvoorstel strekt ertoe om voor het jaar 2009 wijzigingen aan te brengen in de departementale begrotingsstaat van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit;

De in de begrotingsstaten opgenomen begrotingsartikelen worden in onderdeel B van deze memorie van toelichting toegelicht (de zgn. begrotingstoelichting).

De minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit,
G. Verburg

B. BEGROTINGSTOELICHTING

1. Leeswijzer
2. Het beleid
  - A. Overzicht belangrijkste uitgaven- en ontvangstenmutaties
  - B. De beleidsartikelen
  - C. De niet-beleidsartikelen
3. Baten-lastendiensten

1. Leeswijzer

De suppletore begroting geeft een geactualiseerd beeld van de uitvoering van de begroting 2009. In onderdeel A, de begrotingstoelichting, worden de belangrijkste beleidsmatige mutaties in een overzichtstabel weergegeven en toegelicht.

In onderdeel B van deze suppletore begroting is bij ieder beleidsartikel de tabel «Budgettaire gevolgen van beleid» opgenomen. In deze tabel zijn alle mutaties, zowel beleidsmatig relevante als technische mutaties, opgenomen. De beleidsmatig relevante mutaties worden onder de tabel toegelicht.

2. Het beleid

A. OVERZICHT BELANGRIJKSTE SUPPLETORE UITGAVEN- EN ONTVANGSTENMUTATIES

Overzicht belangrijkste suppletore uitgavenmutaties 2009 (Voorjaarsnota) (x € 1 mln.)

	Art.nr.	Uitgaven 2009
Stand oorspronkelijk vastgestelde begroting 2009		2 476,6
Nota van Wijziging		- 3,2
Belangrijkste suppletore mutaties:		
Duurzame agrarische sector («Werken aan Toekomst»)	21,24	30,0
ILG-kasschuif		- 100,0
Loonbijstelling tranche 2009	28	55,8
Prijsbijstelling tranche 2009	28	18,4
ILG-BTW-compensatiefonds	22,23,24,27	15,5
ILG-synergiegelden	27	12,9
Vernieuwing rijksdienst	29	12,8
Motie van Geel (greenports)	22	9,0
Sociaal flankerend beleid (Bekker gelden)	29	4,0
Eindejaarsmarge	21	3,3
Nitraatactieprogramma mest	21	2,5
Fonds Economische Structuurversterking	21,26	6,3
Overige mutaties		7,0
Stand 1e suppletore begroting 2009		2 550,9

Toelichting:

Duurzame agrarische sector (Aanvullend beleidsakkoord «Werken aan Toekomst»)

In het aanvullend beleidsakkoord zijn ter stimulering van de economie middelen voor verduurzaming van de agrarische sector opgenomen (Kmst. 2008–2009, 31 700 XIV, nr. 149).

Hiermee wordt de ontwikkeling van en investering in duurzame stallen versneld en de investeringsregeling luchtwassers voor de veehouderij opgehoogd. Daarnaast wordt geïnvesteerd in Biobased economy en Agrologistiek. Tot slot zal er geïnvesteerd worden in het opruimen van verspreid liggend glas.

De verdeling is als volgt:

	Art.nr.	Bedrag
Duurzame stallen	21	10,0
Luchtkwaliteit veehouderij	21	10,0
Bio Based Economy en agrobiologie	21	5,0
Opruiming verspreid liggend glas	24	5,0

ILG-kasschuif

Het Kabinet heeft in het aanvullend beleidsakkoord besloten een kasschuif uit te voeren voor het Investeringsbudget Landelijk Gebied (ILG) op de onderdelen EHS en RODS. Het ILG wordt zowel in 2009 als 2010 met 100 mln. per jaar verlaagd en in 2011 verhoogd met 200 mln. Na overleg met de provincies zal bij begroting 2010 definitieve toedeling van deze kasschuif over de relevante begrotingsartikelen volgen.

ILG-BTW-compensatiefonds

Bij de voorjaarsnota 2007 is 113 mln. van de LNV-begroting overgeheveld naar het BTW-compensatiefonds. Dit betrof 3,7% van het totale Investeringsbudget Landelijk Gebied voor de periode 2007 t/m 2013. Hierop vindt thans een meerjarige correctie plaats voor het deel dat door de provincies niet declarabel is bij het BTW-compensatiefonds.

ILG-synergiegelden

In 2008 zijn conform de ILG-systematiek en bestuursovereenkomsten verplichtingen aangegaan richting provincies om opdrachten uit de Kaderrichtlijn Water en andere opgaven voor het verbeteren van de waterkwaliteit te realiseren (o.a. inrichting van natuurvriendelijke oevers, aanleg van ecologische verbindingzones en projecten op het gebied van beekherstel). Met deze mutatie wordt de meerjarige doorwerking verwerkt.

Vernieuwing rijksdienst

In het kader van de vernieuwing rijksdienst wordt vanuit de zgn. 1e tranche ICT-middelen Bekker voor 2009 € 12,8 mln. en 2010 € 9 mln. beschikbaar gesteld voor het LNV-programma «digitale dienstverlening», waarmee wordt geïnvesteerd in de infrastructuur en services voor communicatie met bedrijven (agrosector) en burgers via het internet. Met dit programma wordt een bijdrage geleverd aan de krimpdoelstelling van LNV en krijgt het terugdringen van de «beleefde last» bij bedrijven en burgers een forse impuls.

Motie van Geel (Greenports)

Dit betreft de middelen voor de uitvoering van de motie Van Geel c.s. (APB) (TK 2008/2009, 31 700, nr. 10) voor de versterking van de ruimtelijke economie. Hiermee wordt ook recht gedaan aan de nadere toedeling zoals verzocht in de motie Koopmans en Koppejan (Begrotingsbehandeling VenW) (TK 2008/2009, 31 700 XII, nr. 22). Aan de LNV-begroting worden middelen overgeheveld ten behoeve van de Greenports. Dit zijn integrale ruimtelijke glastuinbouwprojecten met name in de zuidvleugel van de Randstad, waarmee een impuls wordt gegeven aan een duurzame, vitale en gevarieerde inrichting.

Sociaal flankerend beleid (Bekker gelden)

In het kader van maatregelen (Sociaal Flankerend Beleid sector Rijk 2008–2012) is aan het ministerie van LNV de jaartranche voor 2009 ad € 4 mln. toegekend.

Eindejaarsmarge

De eindejaarsmarge van € 3,3 mln. wordt toegevoegd aan het budget

voor biobased economy en bilaterale economische samenwerking op artikel 21 aangezien een deel van deze uitgaven in 2008 niet tot betaling is gekomen.

Nitraatactieprogramma mest

Het actieprogramma Nitraatrichtlijn bevat de hoofdlijnen van het mestbeleid bedoeld om de doelen van de Europese nitraatrichtlijn te realiseren. In 2009 voert LNV diverse onderzoeks- en monitoringsactiviteiten uit om te voldoen aan de voorwaarden die de Europese Commissie aan de derogatieverlening heeft gesteld. De kosten hebben betrekking op vier urgente onderwerpen, namelijk luchtkwaliteit/fijn stof, toetsdiepte nitraat, mestverwerking en monitoring stroomgebieden.

Fonds Economische Structuurversterking

Vanuit het Fonds Economische Structuurversterking worden middelen overgeheveld naar de LNV-begroting ten behoeve van de volgende onderzoeksprojecten (zie ook ontvangsten):

Onderzoeksprojecten	
Kennisnetwerk transitie duurzame landbouw	2,0
Investing luchtkwaliteit	1,5
Plantenkundig onderzoek	1,3
Aviaire Influenza	1,5
Totaal	6,3

Overzicht belangrijkste suppletore ontvangstenmutaties 2009 (Voorjaarsnota)

(x € 1 000)

	Art.nr.	Ontvangsten 2009
Stand oorspronkelijk vastgestelde begroting 2009		608,0
Belangrijkste suppletore mutaties:		
Landbouwheffingen	29	- 118,7
ILG/Synergiegelden	27	12,9
Fonds Economische Structuurversterking	21,26	6,3
Overige mutaties		6,5
Stand 1e suppletore begroting 2009		515,0

Toelichting:

Landbouwheffingen

Als gevolg van de inzakkende wereldhandel en gegeven de realisatie over 2008 worden de ontvangsten invoerrechten op landbouwproducten meerjarig bijgesteld.

De overige wijzigingen op de ontvangstenbegroting hangen samen met wijzigingen op de uitgavenbegroting die bij de uitgaven zijn toegelicht.

B. DE BELEIDSARTIKELEN

Budgettaire gevolgen van beleid

(bedragen x € 1 000)

21 Duurzaam ondernemen	Stand ontwerp begroting 2009	Mutaties via NvW en amendementen	Mutaties 1e supplementaire begroting 2009	Stand 1e supplementaire begroting 2009	Mutatie 2010	Mutatie 2011	Mutatie 2012	Mutatie 2013
	(1)	(2)	(3)	(4)=(1+2+3)				
Verplichtingen	312 661		17 941	330 602	37 481	20192	6 312	- 5 888
Uitgaven	305 660		30 901	336 561	22 109	- 1	- 4 288	- 5 988
Programma-uitgaven:	132 141		33 987	166 128	29 070	9 834	5 547	3 847
21.11 Verbeteren van ondernemerschap en ondernemersklimaat	11 995		1 215	13 210	- 200	- 1 200	- 1 200	- 1 200
21.12 Bevorderen van maatschappelijk geaccepteerde productievoorwaarden en dierenwelzijn	14 858		18 845	33 703	21 611	11 766	7 229	5 529
21.13 Bevorderen van duurzame productiemethoden en bedrijfsystemen w.o. biologische landbouw	87 695		14 942	102 637	8 474	183	433	433
21.14 Bevorderen duurzame vangst en kweek van vis en schelpdieren	17 593		- 1 015	16 578	- 815	- 915	- 915	- 915
Apparaatsuitgaven	173 519		- 3 086	170 433	- 6 961	- 9 835	- 9 835	- 9 835
21.21 Apparaat	18 798		703	19 501	437	537	537	537
21.22 Baten-lastendiensten	154 721		- 3 789	150 932	- 7 398	- 10 372	- 10 372	- 10 372
Ontvangsten	13 104		5 824	18 928	3 638	497	400	400

Toelichting

De mutaties op de uitgaven en verplichtingen houden voornamelijk verband met het volgende:

- Een deel van de uitgaven voor o.a. biobased economy en bilaterale economische samenwerking is in 2008 niet tot betaling gekomen; deze betalingen vinden plaats in 2009. De eindejaarsmarge wordt volledig toebedeeld aan deze instrumenten op OD 21.11 (€ 1,2 mln.) en 21.13 (€ 2 mln.).
- De verhoging van het budget op OD 21.12 hangt samen met de inzet in het kader van het aanvullend beleidsakkoord «Werken aan Toekomst» op het gebied van duurzame stallen (€ 10 mln.) en de benodigde inzet voor het actieprogramma nitraat (€ 2,5 mln.). Ook wordt er invulling gegeven aan het impulsprogramma Verduurzaming Agroketens zoals aangekondigd in de begroting 2009. Deze middelen worden ingezet op het gebied van mestpilots, investeringsregeling duurzame stallen en de klimaat- en nutriëntneutrale veehouderijketens (€ 4,1 mln.). Daarnaast zijn er in 2008 als gevolg van vertraging in het kader van het Plantkundig Onderzoek minder middelen overgeheveld vanuit het Fonds Economische Structuurversterking (FES) naar de LNV-begroting. De uitgaven vinden in 2009 en 2010 plaats, waardoor zowel de uitgaven als de ontvangsten worden verhoogd (€ 1,3 mln.).
- De verhoging van het budget op OD 21.13 hangt samen met de inzet in het kader van het aanvullend beleidsakkoord «Werken aan Toekomst» voor de investeringsregeling luchtwassers (€ 10 mln.), Biobased Economy en Agrologistiek (€ 5 mln.). Door vertraging in 2008 zijn er minder middelen overgeheveld vanuit het Fonds Economische Structuurversterking (FES) naar de LNV-begroting. De uitgaven vinden in 2009 en 2010 plaats, waardoor zowel de uitgaven als de ontvangsten worden verhoogd met € 1,6 mln.

- De verlaging van het budget op OD 21.14 hangt voor het grootste gedeelte samen met een overheveling naar OD 21.21 voor de ICT uitgaven die betrekking hebben op het ontwikkelen van ICT systemen voor het monitoren van het visserijbeleid. Deze uitgaven worden verantwoord op OD 21.21.
- De mutatie op OD 21.22 hangt voor het grootste gedeelte samen met het invulling van de ICT-taakstelling en de taakstelling inhuur externen (€ 3,5 mln.).
- Het verschil tussen de verplichtingen- en de uitgavenmutatie is voornamelijk het gevolg van een verplichtingschuif op het gebied van de verschillende energie regelingen. Om de kabinetsdoelen (in 2020) klimaatneutraal telen, reductie gebruik primaire brandstof en glastuinbouwsector leverancier van duurzame warmte en elektriciteit te kunnen realiseren zijn op de LNV-begroting middelen gereserveerd voor investeringen via de energieregelingen Marktintroductie Energie Innovatie (MEI), Investerings Regeling Energie (IRE) en Energie-netwerken. In de begroting 2009 zijn de beschikbare kasbudgetten 2008 en 2009 gespreid over latere jaren (2010 t/m 2013). Middels deze mutatie worden de verplichtingsbudgetten hiermee in overeenstemming gebracht.

De verhoging van de ontvangsten is voornamelijk het gevolg van de bijdrage vanuit het Fonds Economische Structuurversterking (FES) voor de uitvoering van FES-projecten. Daarnaast draagt het Productschap Tuinbouw bij aan diverse projecten o.a. de demo energie en de voorlichtingstenders op het gebied van energie.

Budgettaire gevolgen van beleid

(bedragen x € 1 000)

22 Agrarische Ruimte	Stand ontwerp-begroting 2009	Mutaties via NvW en amendementen	Mutaties 1e supplementaire begroting 2009	Stand 1e supplementaire begroting 2009	Mutatie 2010	Mutatie 2011	Mutatie 2012	Mutatie 2013
	(1)	(2)	(3)	(4)=(1+2+3)				
Verplichtingen	29 195		- 7 619	21 576	- 3 678	- 1 059	- 2 440	- 2 037
Uitgaven	70 336		9 881	80 217	11 723	7 567	486	889
Programma-uitgaven	59 400		9 984	69 384	11 886	7 790	709	1 112
22.11 Ruimte voor grondgebonden landbouw	22 816		729	23 545	652	790	709	1 112
22.12 Ruimte voor niet grondgebonden landbouw	36 584		9 255	45 839	11 234	7 000		
Apparaatsuitgaven	10 936		- 103	10 833	- 163	- 223	- 223	- 223
22.21 Overige apparaat	0			0				
22.22 baten-lastendiensten	10 936		- 103	10 833	- 163	- 223	- 223	- 223
Ontvangsten	68 782		6	68 788	6			

Toelichting

De mutaties op dit artikel houden met name verband met het volgende:

- De verplichtingenverlaging ten opzichte van de uitgavenverhoging wordt veroorzaakt door de meerjarige doorwerking van een verplichtingschuif bij Najaarsnota 2008. Hierbij is het verplichtingsbudget voor 2009 met € 17,5 mln. verlaagd. Aan de begroting 2009 zijn middelen toegevoegd vanuit het Fonds Economische Structuurversterking in het kader van de Nota Ruimte. Een deel van deze middelen maakt deel uit van het Investeringsbudget Landelijk Gebied

(ILG). Het betreft hier het project Klavertje 4 ten behoeve van integrale gebiedsontwikkeling waarin een hoogwaardig en duurzaam economisch werklandschap voor de toekomst wordt ontwikkeld en het project Primaviera ten behoeve van de ontwikkeling van een op sier-teelt gerichte glastuinbouwcluster. De verplichtingen voor deze projecten zijn in zijn geheel in 2008 aangegaan. Hiervoor is bij Najaarsnota 2008 een verplichtingenverhoging verwerkt en thans wordt de verplichtingenverlaging 2009–2011 verwerkt.

- De mutatie op OD 22.12 wordt voor het grootste deel veroorzaakt door toevoeging van de middelen (€ 9 mln.) voor de uitvoering van de motie Van Geel c.s. (APB) (TK 2008/2009, 31 700, nr. 10) voor de versterking van de ruimtelijke economie. Hiermee wordt ook recht gedaan aan de nadere toedeling zoals verzocht in de motie Koopmans en Koppejan (Begrotingsbehandeling VenW) (TK 2008/2009, 31 700 XII, nr. 22). Aan de LNV-begroting worden middelen overgeheveld ten behoeve van de Greenports. Dit zijn integrale ruimtelijke glastuinbouwprojecten met name in de zuidvleugel van de Randstad, waarmee een impuls wordt gegeven aan een duurzame, vitale en gevarieerde inrichting.

Budgettaire gevolgen van beleid

(bedragen x € 1 000)

23 Natuur	Stand ontwerp-begroting 2009	Mutaties via NvW en amendementen	Mutaties 1e suppletoire begroting 2009	Stand 1e suppletoire begroting 2009	Mutatie 2010	Mutatie 2011	Mutatie 2012	Mutatie 2013
	(1)	(2)	(3)	(4)=(1+2+3)				
Verplichtingen	286 124	9 000	7 713	302 837	8 331	6 581	6 541	15 157
Uitgaven	533 080	9 000	- 91 387	450 693	- 91 769	206 481	6 441	15 137
Programma-uitgaven:	457 255	9 000	- 90 891	375 364	- 90 187	208 871	8 831	17 527
23.11 Verwerven Ecologische Hoofdstructuur	84 523		1 819	86 342	1 940	1 286	1 382	2 723
23.12 Inrichten Ecologische Hoofdstructuur	131 830		- 96 329	35 501	- 96 421	203 468	3 288	6 321
23.13 Beheren Ecologische Hoofdstructuur	168 997	8 000	3 614	180 611	3 980	3 773	3 993	7 685
23.14 Beheer van de natuur buiten de EHS en beschermen van de internationale biodiversiteit	71 905	1 000	5	72 910	314	344	168	798
Apparaatsuitgaven	75 825		- 496	75 329	- 1 582	- 2 390	- 2 390	- 2 390
23.21 Overige apparaat	6 955		948	7 903	667	667	667	667
23.22 baten- lastendiensten	68 870		- 1 444	67 426	- 2 249	- 3 057	- 3 057	- 3 057
Ontvangsten	26 848			26 848				

Toelichting:

De mutaties op dit artikel houden met name verband met het volgende:

BTW-compensatiefonds

Bij Voorjaarsnota 2007 is € 113 mln. vanuit de LNV-begroting overgeheveld naar het BTW-compensatiefonds aangezien de provincies gelet op de bepalingen in de Wet op het BTW-compensatiefonds compensabele BTW kunnen declareren bij het BTW-compensatiefonds. Dit betreft 3,7% van het totale Investeringsbudget Landelijk Gebied (ILG) voor de periode 2007 t/m 2013. Hierop heeft een correctie plaats gevonden voor 2008 t/m 2013 voor het deel dat niet door de provincies declarabel is bij het BTW-compensatiefonds. De bijstellingen voor 2008 zijn in de Najaarsnota 2008 verwerkt. Bij onderhavig wetsvoorstel wordt thans de structurele

verwerking vanaf 2009 verwerkt . Dit leidt tot de volgende bijstellingen.

Kas=Verplichtingen	2009	2010	2011	2012	2013	2014
U23.11 Verwerven EHS	1 819	1 940	1 286	1 382	2 723	–
U23.12 Inrichten EHS	3 671	3 579	3 468	3 288	6 321	–
U23.13 Beheren EHS	3 850	3 995	3 788	4 008	7 700	–
U23.14 Beheren buiten EHS	488	516	546	570	1 120	–

Het Kabinet heeft in het aanvullend beleidsakkoord «Werken aan Toekomst» besloten een kasschuif uit te voeren voor het ILG onder andere op de onderdelen EHS en RODS. Het ILG wordt zowel in 2009 als 2010 met 100 mln. per jaar verlaagd en in 2011 verhoogd met 200 mln. Deze kasschuif is vooralsnog verwerkt op Inrichting EHS. Bij begroting 2010 zal toedeling van deze kasschuif over de relevante begrotingsartikelen volgen.

De verlaging bij de bijdrage baten-lastendiensten houdt verband met een aanvullende taakstelling op inhuur externen (opgelegd bij motie Van Geel tijdens de Algemene Politieke Beschouwingen 2008) en een taakstelling op ICT-uitgaven.

Budgettaire gevolgen van beleid

(bedragen x € 1 000)

24 Landschap en Recreatie	Stand ontwerp-begroting 2009	Mutaties via NvW en amendementen	Mutaties 1e suppletoire begroting 2009	Stand 1e suppletoire begroting 2009	Mutatie 2010	Mutatie 2011	Mutatie 2012	Mutatie 2013
	(1)	(2)	(3)	(4)=(1+2+3)				
Verplichtingen	84 351	– 2 000	3 561	85 912	2 225	1 158	1 271	5 032
Uitgaven	186 483	– 2 000	3 886	188 369	2 500	1 458	1 571	5 332
Programma-uitgaven:	148 899	– 2 000	4 133	151 032	2 927	2 065	2 178	5 939
24.11 Nationale Landschappen	24 671		571	25 242	528	510	538	881
24.12 Landschap Algemeen	5 677		– 116	5 561	– 21	4	4	111
24.13 Recreatie om de Stad	79 503	1 000	– 1 708	78 795	2 055	1 253	1 3664	124
24.14 Recreatie algemeen	39 048	– 3 000	5 386	41 434	365	298	270	823
Apparaatsuitgaven	37 584		– 247	37 337	– 427	– 607	– 607	– 607
24.21 Overige apparaat	4 576		62	4 638	62	62	62	62
24.22 baten- lastendiensten	33 008		– 309	32 699	– 489	– 669	– 669	– 669
Ontvangsten	28 559		0	28 559				

Toelichting:

De mutaties op dit artikel houden met name verband met het volgende:

BTW-compensatie fonds

Bij Voorjaarsnota 2007 is € 113 mln. vanuit de LNV-begroting overgeheveld naar het BTW-compensatiefonds aangezien de provincies gelet op de bepalingen in de Wet op het BTW-compensatiefonds compensabele BTW kunnen declareren bij het BTW-compensatiefonds. Dit betreft 3,7% van het totale Investeringsbudget Landelijk Gebied (ILG) voor de periode 2007 t/m 2013. Hierop heeft een correctie plaats gevonden voor 2008 t/m 2013 voor het deel dat niet door de provincies declarabel is bij het BTW-compensatiefonds. De bijstellingen voor 2008 zijn in de Najaarsnota 2008 verwerkt. Bij onderhavig wetsvoorstel wordt thans de structurele verwerking vanaf 2009 verwerkt . Dit leidt tot de volgende bijstellingen.

Kas=Verplichtingen	2009	2010	2011	2012	2013
U24.11 Nationale landschappen	589	546	528	556	899
U24.12 Landschap algemeen	29	4	4	4	111
U24.13 Groen en de stad	2 292	2 270	1 358	1 366	4 124
U24.14 Recreatie algemeen	413	392	325	297	850
Totaal	3 323	3 212	2 215	2 223	5 984

OD 24.13

In 2008 is besloten om over de periode 2008 t/m 2011 € 7,8 mln. te investeren in groen in de krachtwijken. Het budget voor Groene Partners zal worden uitgekeerd aan de steden door het Ministerie van Binnenlandse Zaken via de verzameluitkering. Deze is opgericht in het kader van de Financiële-verhoudingswet en beoogd medeoverheden ruimte te bieden voor lokaal maatwerk, en administratieve lasten bij het Rijk en mede-overheden te beperken. De regeling Groene Partners voldoet aan de criteria van de verzameluitkering en het budget (€ 3,8 mln. voor 2009) wordt daarom verplaatst naar een nieuw OD 29.13 Verzameluitkering. Verantwoording over de beleidsprestaties en realisatie zal via de LNV begroting geschieden.

OD24.14

In het kader van het aanvullend beleidsakkoord «Werken aan Toekomst» wordt voor 2009 € 5,0 mln. aan de begroting toegevoegd om verspreid liggend glas op te ruimen. Dit sluit aan bij de samenwerkingsagenda «Mooi Nederland».

Budgettaire gevolgen van beleid

(bedragen x € 1 000)

25 Voedselkwaliteit en Diergezondheid	Stand ontwerp-begroting 2009	Mutaties via NvW en amendementen	Mutaties 1e suppletoire begroting 2009	Stand 1e suppletoire begroting 2009	Mutatie 2010	Mutatie 2011	Mutatie 2012	Mutatie 2013
	(1)	(2)	(3)	(4)=(1+2+3)				
Verplichtingen	101 419		2 951	104 370	404	- 1 143	- 1 143	- 1 143
Uitgaven	102 637		423	103 060	- 327	- 1 174	- 1 143	- 1 143
Programma-uitgaven	48 257		- 937	47 320	- 31	- 31		
25.11 Bevorderen van kwalitatief hoogwaardig voedselaanbod en consumptiepatroon	27 226		- 1 253	25 973	- 31	- 31		
25.12 Handhaven diergezondheidsniveau	21 031		316	21 347				
Apparaatsuitgaven	54 380		1 360	55 740	- 296	- 1 143	- 1 143	- 1 143
U25.21 Overige Apparaat	6 325			6 325				
U25.22 baten-lastendiensten	48 055		1 360	49 415	- 296	- 1 143	- 1 143	- 1 143
Ontvangsten	10 347		1 944	12 291				

Toelichting:

De mutaties op dit artikel houden met name verband met het volgende:

De verhoging van het verplichtingenbudget houdt verband met het feit dat in 2008 in het kader van CBRN-weerstandsverhoging (Chemisch, biologisch, radiologisch en nucleair) € 2,8 mln. minder verplichtingen zijn aangegaan. Deze verplichtingen worden in 2009 aangegaan.

De budgetverlaging op OD 25.11 houdt voornamelijk verband met compensatie ten gunste van de bijdrage aan Dienst Regelingen (OD25.22) voor de implementatie van de Elektronische Identificatie en Registratie (I&R) van schapen en geiten van € 0,8 mln. en een bijdrage aan het Ministerie van Economische zaken van € 0,4 mln. voor de uitvoering van het actieprogramma Nanotechnologie 2009.

De verhoging op OD 25.12 van € 0,3 mln. is een saldo van een verlaging ten gunste van de Bijdrage Dienst Regelingen van – € 1,2 mln. (zie toelichting bij OD 25.11), een bijdrage van het Ministerie van Buitenlandse Zaken in het kader van het Partnerschap Preventie en Bestrijding Vogelgriep Indonesië van + € 1,9 mln. (zie ook ontvangsten) en een verlaging als compensatie voor onderzoeksprojecten uitgevoerd door de Dienst Landbouwkundig Onderzoek van – € 0,4 mln.

De verhoging van de bijdrage aan de baten-lastendiensten houdt verband met het volgende:

Ten behoeve van de implementatie van de Elektronische Identificatie en Registratie (I&R) van schapen en geiten is € 2 mln. extra budget benodigd.

Voorts worden de laboratoriumfuncties van de laboratoria WUR/ RIKILT en VWA herschikt om een efficiëncyslag te realiseren. Dit leidt tot extra BTW lasten waarvoor LNV en VWS vanuit de algemene middelen worden gecompenseerd. Dit leidt tot een verhoging van de LNV begroting met € 0,4 mln. voor 2009 en € 1,6 mln. voor 2010 en volgende jaren.

Tegenover deze verhogingen staat een lagere bijdrage van € 1,0 mln. voor 2009 oplopend tot € 2,7 mln. voor 2011 t/m 2013 als invulling van de taakstelling op ICT-uitgaven en de taakstelling op inhuur externen die is opgelegd bij motie van Geel tijdens de Algemene Politieke Beschouwingen bij de begroting 2009.

De verhoging van de ontvangsten van € 1,9 mln. heeft betrekking op een bijdrage van het Ministerie van Buitenlandse Zaken in het kader van het Partnerschap Preventie en Bestrijding Vogelgriep Indonesië.

Budgettaire gevolgen van beleid

(bedragen x € 1 000)

26 Kennis en Innovatie	Stand ontwerp-begroting 2009	Mutaties via NvW en amendementen	Mutaties 1e supplementaire begroting 2009	Stand 1e supplementaire begroting 2009	Mutatie 2010	Mutatie 2011	Mutatie 2012	Mutatie 2013
	(1)	(2)	(3)	(4)=(1+2+3)				
Verplichtingen	962 405		4 792	967 197	2 844	2 435	2 424	2 424
Uitgaven	977 197		7 245	984 442	6 006	2 802	2 535	2 444
Programma-uitgaven	963 889		7 781	971 670	6 542	3 338	3 071	2 980
26.15 Kennisontwikkeling en innovatie	172 970		6 552	179 522	651	15	- 233	- 233
26.16 Waarborgen en vernieuwen onderzoek en onderwijs	790 919		1 229	792 148	5 891	3 323	3 304	3 213
Apparaatsuitgaven	13 308		- 536	12 772	- 536	- 536	- 536	- 536
26.21 Overige apparaat	12 625		- 536	12 089	- 536	- 536	- 536	- 536
26.22 baten-lastendiensten	683			683				
Ontvangsten	23 894		3 814	27 708	3 325	10		

Toelichting:

De mutatie op OD26.15 Kennisontwikkeling en Innovatie houdt met name verband met de uitvoering van diverse onderzoeksprojecten op het gebied van gewasbescherming, bemesting, biologische landbouw en innovatiesubsidies welke door DLO worden uitgevoerd.

De mutatie op OD26.16 Waarborgen en vernieuwen onderzoek en innovatie houdt verband met:

- Een overboeking vanuit OCW voor het LNV-aandeel in actieplan Leer-Kracht van Nederland, waarin resultaatafspraken worden gemaakt tussen de overheid en werkgevers- en werknemersorganisatie in het onderwijs. (€ 1,7 mln.)
- Middelen voor projecten op het gebied van biologische landbouw en innovatiesubsidies die vanuit deze OD zijn overgeheveld naar OD26.15 Kennisontwikkeling en Innovatie. (€ 4,1 mln.)
- Middelen die vanuit het FES zijn toegevoegd aan deze OD ten behoeve van de uitvoering van de onderzoeksprojecten Aviaire Influenza en Transitie Duurzame Landbouw.(€ 3,4 mln.)

De verhoging van de ontvangsten hangt samen met de onderzoeksprojecten Aviaire Influenza en Transitie Duurzame Landbouw die vanuit het Fonds Economische Structuurverwerking (FES) gefinancierd worden.

Budgettaire gevolgen van beleid

(bedragen x € 1 000)

27 Bodem, Water en reconstructie in zandgebieden	Stand ontwerp-begroting 2009	Mutaties via NvW en amendementen	Mutaties 1e suppletoire begroting 2009	Stand 1e suppletoire begroting 2009	Mutatie 2010	Mutatie 2011	Mutatie 2012	Mutatie 2013
	(1)	(2)	(3)	(4)=(1+2+3)				
Verplichtingen	28 478	- 7 000	- 6 803	14 675	- 11 138	- 8 289	936	2 301
Uitgaven	71 825	- 7 000	14 097	78 922	18 062	18 611	17 036	14 901
Programma-uitgaven	52 601	- 7 000	14 303	59 904	18 388	19 057	17 482	15 347
27.11 Reconstructie zandgebieden	52 073	- 7 000	1 386	46 459	1 155	1 124	1 349	2 723
27.12 Bodem en water	528		12 917	13 445	17 233	17 933	16 133	12 624
Apparaatsuitgaven	19 224		- 206	19 018	- 326	- 446	- 446	- 446
27.21 Overige apparaat	0		0	0				
27.22 baten-lastendiensten	19 224		- 206	19 018	- 326	- 446	- 446	- 446
Ontvangsten	548		12 900	13 448	17 200	17 900	16 100	12 600

Toelichting:

De mutaties op dit artikel houden met name verband met het volgende:

Verplichtingen

De verlaging van de verplichtingen houdt met name verband met verplichtingen van het ILG om bodemdaling in veenweidegebieden tegen te gaan. Conform de ILG-systematiek zijn de verplichtingen voor de periode 2008 t/m 2011 in zijn geheel in 2008 aangegaan. De verplichtingenbudgetten voor deze periode dienen daarom te worden verlaagd. In 2009 bedraagt deze verlaging € 8,0 mln. Voorts wordt het verschil tussen de uitgaven en verplichtingen veroorzaakt door de hogere uitgaven van € 12,9 mln. in het kader van synergiegelden voor projecten water. Zie OD 27.12. Hierbij is alleen het uitgavenbudget verhoogd.

BTW-compensatie fonds

Bij Voorjaarsnota 2007 is € 113 mln. vanuit de LNV-begroting overgeheveld naar het BTW-compensatiefonds aangezien de provincies gelet op de bepalingen in de Wet op het BTW-compensatiefonds compensabele BTW kunnen declareren bij het BTW-compensatiefonds. Dit betreft 3,7% van het totale Investeringsbudget Landelijk Gebied (ILG) voor de periode 2007 t/m 2013. Hierop heeft een correctie plaats gevonden voor 2008 t/m 2013 voor het deel dat niet door de provincies declarabel is bij het BTW-compensatiefonds. De bijstellingen voor 2008 zijn in de Najaarsnota 2008 verwerkt. Bij onderhavig wetsvoorstel wordt thans de structurele verwerking vanaf 2009 verwerkt. Dit leidt tot de volgende bijstellingen.

Kas=Verplichtingen	2009	2010	2011	2012	2013
U27.11 Reconstructie zandgebieden	1 386	1 155	1 124	1 349	2 723
U27.12 Bodem en Water	17	33	33	33	24
Totaal	1 403	1 188	1 157	1 382	2 747

OD 27.12

In 2008 zijn conform de ILG-systematiek en bestuursovereenkomst verplichtingen aangegaan richting provincies ad € 76,7 mln. om opdrachten uit de Kaderrichtlijn Water en andere opgaven voor het verbeteren van de waterkwaliteit te realiseren (o.a. inrichting van natuurvriendelijke oevers, aanleg van ecologische verbindingzones en projecten op het gebied van beekherstel) in het kader van synergiegelden voor projecten water. LNV ontvangt via een jaarlijkse bijdrage middelen van het Ministerie van Verkeer en Waterstaat ter financiering van deze projecten. De uitgaven worden via een desaldering over de periode 2007 t/m 2013 met hetzelfde bedrag verhoogd. Voor 2009 betekent dit een verhoging van € 12,9 mln.

C. DE NIET-BELEIDSARTIKELEN

Budgettaire gevolgen van beleid

(bedragen x € 1 000)

28 Nominaal en Onvoorzien	Stand ontwerp-begroting 2009	Mutaties via NvW en amendementen	Mutaties 1e supplementaire begroting 2009	Stand 1e supplementaire begroting 2009	Mutatie 2010	Mutatie 2011	Mutatie 2012	Mutatie 2013
	(1)	(2)	(3)	(4)=(1+2+3)				
Verplichtingen	- 1 837	- 3 252	74 171	69 082	55 499	43 780	46 652	47 722
Uitgaven	- 1 837	- 3 252	74 171	69 082	55 499	43 780	46 652	47 722
Programma-uitgaven	- 1 837	- 3 252	74 171	69 082	55 499	43 780	46 652	47 722
28.11 Prijsbijstelling	0		18 402	18 402	17 988	15 275	14 846	14 394
28.12 Loonbijstelling	0		55 757	55 757	54 169	52 963	52 764	52 586
28.13 Onvoorzien	- 1 837	- 3 252	12	- 5 077	- 16 658	- 24 458	- 20 958	- 19 258
Ontvangsten								

Toelichting:

De mutaties op artikel 28 houden met name verband met het volgende:

- De prijs- en loonbijstellingstranche 2009 zijn aan de LNV-begroting toegevoegd (OD's 28.11 en 28.12). De toedeling van de loon- en prijsbijstelling wordt verwerkt in de ontwerp-begroting 2010.

Op OD 28.13 zijn, in afwachting van definitieve invulling bij ontwerp-begroting 2010, verwerkt:

- de Voorjaarsnotataakstelling (LNV-aandeel in mee- en tegenvallers) van € 9,4 mln. in 2010 en vanaf 2011 € 13,8 mln. structureel
- de dekking van het knelpunt 3e en 4e nitraat actieprogramma mest (€ 2,5 mln. in 2009; € 6,3 mln. in 2010; € 9,7 mln. in 2011; € 6,2 mln. in 2012; € 4,5 mln. in 2013)

Daarnaast zijn bij Nota van Wijziging op de ontwerp-begroting 2009 op dit OD een subsidietaakstelling (€ 1,8 mln. structureel) en een taakstelling inhuur externen (oplopende naar € 2,4 mln. structureel vanaf 2011) verwerkt. Deze hangen samen met de bij de Algemene Politieke Beschouwingen (APB) aanvaarde moties (motie- van Geel c.s. (TK 2008/2009, 31 700, nr. 10), motie-Hamer c.s. (nr. 15) en de motie-Slob c.s. (nr. 17). Thans vindt toedeling en verwerking plaats van de taakstelling inhuur externen en het niet-ILG deel van de subsidietaakstelling over de relevante artikelen van de LNV-begroting.

Budgettaire gevolgen van beleid

(bedragen x € 1 000)

29 Algemeen	Stand ontwerp-begroting 2009	Mutaties via NvW en amendementen	Mutaties 1supple-tore begroting 2009	Stand 1e supple-tore begroting 2009	Mutatie 2010	Mutatie 2011	Mutatie 2012	Mutatie 2013
	(1)	(2)	(3)	(4)=(1+2+3)				
Verplichtingen	231 193		28 387	259 580	20 615	15 931	15 931	20 931
Uitgaven	231 189		28 387	259 576	20 615	15 931	15 931	20 931
Programma-uitgaven	39 416		3 846	43 262				
29.11 Internationale contributies	8 347		56	8 403				
29.12 Uitvoering van EU-maatregelen	31 069			31 069				
29.13 Verzameluitkering			3 790	3 790				
Apparaatsuitgaven	191 773		24 541	216 314	20 615	15 931	15 931	20 931
29.21 Overige apparaat	182 191		17 131	199 322	20 789	16 189	16 189	21 189
29.22 Baten-lastendiensten	9 582		7 410	16 992	- 174	- 258	- 258	- 258
Ontvangsten	435 966		- 117 542	318 424	- 126 844	- 135 047	- 143 822	- 143 822

Toelichting:

De mutatie op OD 29.13 houdt verband met de invoering van de zogenaamde verzameluitkering. Deze is opgericht in het kader van de Financiële-verhoudingswet en beoogt medeoverheden ruimte te bieden voor lokaal maatwerk en administratieve lasten bij het Rijk en medeoverheden te beperken. De regeling Groene Partners voldoet aan de criteria van de verzameluitkering en het budget (€ 3,8 mln. voor 2009) dat hiervoor oorspronkelijk was geraamd op OD 24.13 wordt thans overgeboekt naar OD 29.13 (nieuw). Verantwoording over de beleidsprestaties en realisatie zal via de LNV begroting geschieden.

De mutaties op OD 29.21 apparaat houden met name verband met het volgende:

- Overheveling van het uitvoeringsbudget ICT voor het kerndepartement naar het relevante bijdrage artikel van DICTU. (€ 7,5 mln.)
- Bij Coalitie-akkoord is een huisvestingstaakstelling van € 2,3 mln. structureel aan de LNV-begroting opgelegd. Daarnaast is bij begroting 2009 een ICT-taakstelling verwerkt van € 5 mln. in 2009, € 10 mln. in 2010 en € 15 mln. structureel vanaf 2011. Deze beide taakstellingen

zijn in afwachting van definitieve invulling verwerkt op het apparaatsartikel algemeen. Beide taakstellingen worden thans toegedeeld over de relevante artikelen van de LNV-begroting. Het grootste deel van beide taakstellingen slaat neer op de baten-lastendiensten van LNV. In het kader van de maatregelen SFB (Sociaal Flankerend beleid sector Rijk 2008–2012) wordt aan de begroting van LNV de tranche 2009 ad € 4 mln. toegevoegd.

- In het kader van de vernieuwing rijksdienst wordt vanuit de zgn. 1e tranche ICT-middelen Bekker voor 2009 € 12,8 mln. en voor 2010 € 9 mln. beschikbaar gesteld voor het LNV-programma «digitale dienstverlening», waarmee wordt geïnvesteerd in de infrastructuur en services voor communicatie met bedrijven (agrosector) en burgers via het internet. Met dit programma wordt een bijdrage geleverd aan de krimpdoelstelling van LNV en krijgt het terugdringen van de administratieve lasten bij bedrijven en een forse impuls.

De mutatie bij de ontvangsten houdt verband met een neerwaartse bijstelling op de raming voor landbouwheffingen, dit als gevolg van de inzakkende wereldhandel.